Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, Naalakkersuisut kingusinnerpaamik UKA2027-mi Kalaallit Nunaannut naleqqussakkamik, ataatsimoortumik ilusilersukkamik saqqummiussinissamik peqquneqassasut, aningaasaqarnikkut, akileraartarnikkut aaqqissuussaanikkullu kajumissaarutit aqqutigalugit Kalaallit Nunaanni najugaqarfinni minnerni, nunaqarfinni isorliunerusunilu najugaqarneq, suliffeqarneq, angerlaqqinneq aammalu inuussutissarsiummik ingerlatsineq qanoq kajuminnarnerulersinneqarsinnaanersoq pillugu. Ilusiliami Kalaallit Nunaata nunaanni, aningaasaqarnikkut inuiaqatigiinnilu pissutsit aallaavigineqassapput, ilaatigut akileraartarnikkut atugassaritaasut assigiinngisitaarsinnaanerat, inuunermi aningaasartuutit annikinnerulersinneqarsinnaanerat, angallannikkut assartuinikkullu atugassaritaasut pitsanngorsarneqarsinnaanerat, ineqalernissamut soqutiginarsaanerit, inuussutissarsiortunut namminersortunut aallarnisaasunullu pitsaanerusunik atugassaqartitsisinnaaneq kiisalu inuusuttut ilinniagaqarsimasut inoqarfinni minnerni najugaqalernissaannut imaluunniit angerlaqqinnissaannut immikkut suliniutit periarfissaat misissorneqassallutik

Inatsisartunut ilaasortamit Erik Jensenimit, Siumut, saqqummiunneqartoq

pillugu

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerneqarneranut

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap suliarinninnermini ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Aqqalu C. Jerimiassen, Atassut, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Pele Broberg, Naleraq, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Margrethe Thaarup Andersen, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Hans-Erik Enoksen, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Ane Hansen, Inuit Ataqatigiit

UKA2026-mi ulloq 6. oktober siullermeerinninnerup kingorna ataatsimiititaliap siunnersuut misissorpaa.

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Najugaqarfinni mikinerusuni isorliunerusunilu najugaqarnissaq, suliffeqarnissaq aammalu inuussutissarsiummik ingerlatsinissaq orniginarnerulersinniarlugit kajumissaataasinnaasunik Kalaallit Nunaanut naleqqussakkamik ataatsimoortumik periutsimik kingusinnerpaamik UKA2027-mi saqqummiusseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaat siunnersuuteqartup siunnersuuteqarnermigut kissaatigaa. Periutsimi ilaatigut akileraartarnikkut atugassarititaasut assigiinngisitaarsinnaanerannut, inuuniarnikkut aningaasartuutit appasinnerulersinneqarnissaannut, angallannikkut assartuinikkullu atugassarititaasut pitsanngorsarneqarnissaannut kiisalu inuusuttut ilinniarsimasullu nuunnissamut kajuminnerulersinniarlugit suliniutaasinnaasutut periarfissat paasinarsisinneqassapput.

2. Siunnersuutip Inatsisartuni siullermeerneqarnera

Siunnersuutip siullermeerneqarnerani Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuummik imaattumik saqqummiussipput:

"Kingusinnerpaamik UKA2027-mut Nunatsinni isorliunerusunut iliuussisanut pilersaarummut ilaatillugu immikkut suliniuteqarnermik ineriartortitseqquneqarlutik Naalakkersuisut peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Aningaasaqarnikkut, aaqqissuussinikkullu atugassarititaasunut killiliussat kajumissuseqalersitsisussallu qanoq nunatsinni inoqarfinni minnerusuni isorliunerusunilu najugaqarnissamik, sulinissamik, uterfiginissaannut inuussutissarsiummillu ingerlatsinissamik orniginarnerulersitseqataasinnaanersut, suliniuteqarnermi qulaajarneqassaaq."

Tamanna tunngavigalugu siunnersuut Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliamut suliarineqartussanngorlugu innersuunneqarpoq.

3. Siunnersuutip aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Siunnersuutip kingunerisassaasa nassuiaatigineqarnerat innersuussutigineqarpoq.

4. Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

Illoqarfinnut annernut nuttarnerup annertusiartornera najugaqarfinni mikinerni isorliunerusunilu inuerukkiartorneranik innuttaasullu katitigaanerata allanngoriartorneranik nassataqarnera siunnersuuteqartup tikkuarpaa. Siunnersuuteqartup isumaa malillugu taamatut ineriartortoqarnera unitsinneqarsinnaagunanngilaq, naalakkersuinikkullu iliuuseqarnikkut illoqarfiit anginerit avataanni najugaqarnermi inuussutissarsiutinillu ingerlatsinermi aningaasaqarnikkut aaqqissuussaanikkullu ajoqutaasut annikillisinneqarsinnaapput.

Tamatuma peqatigisaanik siunnersuuteqartup erseqqissaatigaa nunaqarfiit najugaqarfiillu mikinerit aalisarnermut, piniarnermut, tunisassiornermut imminullu pilersornermut tapeeqataasartut, taamaattumillu pisortanut aningaasartuutaannartut isigineqartariaqanngitsut. Tamanna tunngavigalugu ilaatigut inuusuttut ilinniagallillu uteqqinnissaannut

kajumilersitsisinnaasut misissorneqartariaqarput, tamatumunngalu ilaapput akileraartarnikkut atugassarititaasut assigiinngisitaarsinnaanerat aammalu ilinniarnermi taarsigassarsiarisimasat annikillisaavigineqarsinnaanerat. Tamatuma peqatigisaanik ilaatigut aningaasalersuinissamut assartuinissamullu atugassarititaasut pitsaanerulersinnerisigut kiisalu najukkani nalilinnik pilersitsinissap annertunerulersinneratigut suliffeqarfinnut atugassarititaasut pitsaanerulersinneqarnissaat kissaatigineqarpoq.

Taamaalillunilu siunnersuutikkut siunertarineqarpoq nunatsinni periutsimik immikkut ittumik ineriartortitsinissaq, taannalu aqqutigalugu aningaasaqarnikkut, akileraartarnikkut aammalu aaqqissuussaanikkut kajumissaaruteqarnikkut najugaqarfinni mikinerusuni isorliunerusunilu najugaqarnissaq, suliffeqarfiit inuussutissarsiornikkullu ineriartorneq ikorfartorneqarsinnaapput.

Siusinnerusukkut misissuinerit suliniutillu ingerlasut

Siunnersuut matumani pineqartoq nunaqarfinni, najugaqarfinni mikinerusuni isorliunerusunilu najugaqarnissaq, inuuniarnikkut atukkat inuussutissarsiornikkullu ineriartorneq pillugit sulianut siusinnerusukkut aallartinneqartunut maannalu ingerlasunut arlalinnut atatillugu isigineqassasoq ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq.

Inoqarfinnut isorliunerusuniittunut nunaqarfinnullu periarfissat pillugit inuttut ilanngaammut, nuna tamakkerlugu akileraarutip appasinneruneratigut, ilinniarnermilu taarsigassarsiniarnermi taarsersuinermut iluaqusersuinerit atulersinnaanerat pillugu Norgemi Finnmarkimut atugassaritinneqartut isumassarsiorfigalugit misissuisoqarnissaa pillugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut Inatsisartut UPA2022-mi suliaraat. Inatsisartut allannguutissatut siunnersuut akueraat, taanna malillugu inuiaqatigiit katitigaaneranni allanngoriartornerit ilutigalugit pisortat tunngaviusumik sullississutaasa attatiinnarneqarnissaannut periarfissat misissuinermut aamma ilaatinneqassallutik kiisalu Finnmarkimi nunap immikkoortuini maanna suliniutit tulluartuunersut nalilerneqassalluni.

Tamanna tunngavigalugu Norgep avannarpasissuani najugaqariaatsit inuussutissarsiutillu pigiinnarnissaannut aningaasaqarnerup tungaatigut kajumissutsit pillugit nassuiaat Naalakkersuisut 2023-mi aggustimi saqqummiuppaat. Norgimi periuseq nassuiaammi sammineqarpoq aammalu taassuma iluaqutissartai ajoqutissartaalu nalilerneqarlutik. Tassani ilaatigut allassimavoq 2022-mit naliliinerup takutikkaa akileraarutinik appasinnerusunik aamma ilinniarnermi taarsigassarsianik annikillisitsinermik iliuutsit utaqqiisaasumik sunniuteqarsimasut inuilli illoqarfinnut nuttarnerat unitsissinnaasimanngikkaat. Aaqqissuussinermut aningaasartuutit 2022-mi 800 mio. kr.-inut naatsorsorneqarput.

Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut naliliipput Norgep avannarpasissuani periuseq Kalaallit Nunaanni najugaqarfiit mikinerit inuerukkiartornerannut ataavartumik aaqqiissuteqarnissamut qulakkeerisinnaasunik iliuusissanik aalajangersimasunik

imaqanngitsoq. Tamatuma peqatigisaanik pissutsit suut najugaqarfinni mikinerusuni innuttaasut najugaqaannarnissaannut nuunnissaannulluunniit sunniuteqarnersut pillugit misissuineq aallartinneqarsimasoq Naalakkersuisut paasissutissiissutigaat.

Nassuiaammi 2023-meersumi siunnersuummilu matumani pineqartumi aallaaviit assigiinngissuteqartut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Norgemi periutsimit misilittakkat Naalakkersuisut misissoraat, siunnersuuteqartup nunatsinni maanna periusissaq nunap sananeqaataa, aningaasaqarneq inuiaqatigiinnilu pissutsit aallaavigalugit nunatsinni periusissaq ujartorpaa. Taamaalilluni nunani allani misilittakkanik misissuineq qimallugu iliuusissanik nunatsinni pissutsinut naleqqussakkanik ineriartortitsinissamik kissaateqarnertut siunnersuut isigineqarsinnaavoq.

Tamatuma saniatigut Naalakkersuisut KANUNUPE kommunillu peqatigalugit isorliunerusunut iliuusissatut pilersaarummik suliaqarnissaat Inatsisartunit UKA2025-mi akuerineqarpoq. Inuttut inuuniarnikkut atukkat sullississutillu tunngaviusut kiisalu assersuutigalugu ilinniartitaanerup, niuernerup, aalisarnerup, suliffissaqarnerup, nukissiuuteqarnerup, attavilersuutitigut peqqissutsillu iluini aningaasaliinerit ineriartortitsinerillu iliuusissatut pilersaarummi qitiutillugit sammineqassapput. Tassunga atatillugu Naalakkersuisut naalakkersuisoqarfiit akimorlugit suliniuteqarlutik iliuusissatut pilersaarummik suliaqartussanik pilersitsipput.

Ataatsimiititaliap naliliinera

Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa aningaasaqarnikkut akileraartarnikkullu suliniutit siunnersuummi matumani taaneqartut ilaat arlallit misissuiffigineqareersut, tamatumalu peqatigisaanik isorliunerusunik ineriartortitsinermik suliaqarneq siammasinnerusoq ingerlanneqarluni. Kalaallit Nunaanni periusissap ataatsimoortup ujartorneqartup misissuinernut pioreersunut suliniutinullu ingerlanneqartunut qanorpiaq ilanngussisinnaaneranik isumaliutiginninnissamut tamanna pissutissaqalersitsivoq.

Ataatsimiititaliap isumaa malillugu siunnersuummi naalakkersuinikkut siunertarineqartut ersaripput, angusalli sorpiaat Naalakkersuisunit saqqummiunneqartussatut naatsorsuutigineqarnersut ersarinnginnerulluni. Kalaallit Nunaanni periusissaq ataatsimoortoq aningaasaqarnikkut, akileraartarnikkut aaqqissuussaanikkullu suliniutaasinnaasunut takussutissiatut naalakkersuinikkut suliniaqqinnissamut tunngavigineqarsinnaasutut isigineqarsinnaavoq. Aammali periutsitut aalajangersimanerusutut paasineqarsinnaalluni, tamatumani aaqqissuussinerit ataasiakkaat erseqqinnerusumik ilusilersorneqarsimassallutik aammalu taakku aningaasaqarnikkut, allaffissornikkut allatigullu kingunerisassaat paasiniarneqarsimassallutik.

Periusissami siunnerfigineqartut erseqqissumik aamma killilerneqarsimanngillat. Najugaqarfinni mikinerusuni najugaqaannarnissamut, suliffeqarnissamut

inuussutissarsiummillu ingerlatsinissamut periarfissat aammalu innuttaasut suliffeqarfiilluunniit nutaat imaluunniit siusinnerusukkut najugaqarfinnit nuussimasut uteqqinnissamut kajumissarneqarnissaannut periarfissat siunnersuummi tamarmik pineqarput. Siunnerfigineqartut taakku assigiinngitsunik pisariaqartitsisinnaapput, taamaattumillu kajumissaarutit assigiit imaanngilaq tamanut assigiimmik sunniuteqassasut.

Tassunga atatillugu ataatsimiititaliap naleqquttuusoraa 2023-mut nuna tamakkerlugu pilersaarusiorneq pillugu nassuiaammi qulequttap Pisariaqartumik iluarsartuussinerup innersuussutiginissaa, tassa erseqqissarneqarluni innuttaasut najugaqarfissaminnik toqqaanerminni pissutsit sorliit pingaarnerpaatut isiginiartarneraat pillugu erseqqinnerusumik ilisimasat amigaatigineqarnerat. Pissutsit innuttaasut najugaqarfinnit nuunnerannut pissutaasut aammalu pissutsit najugaqarfinnut allanut nuunnissamik pilerinarnerulersitsisut nassuiaammi immikkoortinneqarput.

Taamaattumik pissutsit assigiinngitsut allamut nuunnermut, najugaqaannarnissamut nuttarfigisanullu sunniuteqartut Kalaallit Nunaanni periusissamik suliaqarnermi ilanngullugit eqqumaffigineqartariaqartut ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Tamanna aningaasaqarnikkut, akileraartarnikkut aaqqissuussaanikkullu kajuminnerulersitsissutissat nunatsinni najugaqarfinni mikinerni isorliunerusunilu unammilligassanut piviusunut sammitinneqarnissaannut peqataaqataasinnaavoq.

Kiisalu Norgep avannarpasissuani misilittakkat Naalakkersuisut naliliinerat malillugu akileraartarnikkut kajuminnerulersitsiniarnerit najugassittarnermut killilimmik sunniuteqarsimanerannik takutitsisut Naalakkersuisut akissuteqaamminni innersuussutigigaat ataatsimiititaliamit aammattaaq maluginiarneqarpoq. Tamatuma peqatigisaanik Naalakkersuisut tikkuarpaat nunap immikkoortuini sumiinneq apeqqutaatillugu akileraartarnikkut atugassaritaasut assigiinngiiaarnerat akileraartarnermi periuserisamut pisariunerulersitsisinnaallunilu allaffissornerulernermik nassataqarsinnaasoq.

Pissutsit taamaattut kajuminnerulersitsiniarnermi periarfissaasinnaasunik naliliinermi ilaatinneqarnissaat naleqquttuusoq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Taamaakkaluartoq aningaasaqarnikkut akileraartarnikkullu sunniutissat Kalaallit Nunaanni pissutsinut allatut sunniuteqarsinnaanerat Norgep avannarpasissuani misilittakkat mattutinngilaat. Aalajangiisuussaq tassaasariaqarpoq periarfissat kingunerisassallu Kalaallit Nunaanni nunap sananeqaataatigut, aningaasaqarnikkut inuiaqatigiinnilu pissutsit aallaavigalugit nalilerneqarnissaat.

Siuliani allassimasut tunngavigalugit nunatsinni isorliunerusunut iliuusissatut pilersaarummi aallartinneqareersumi suliassap immikkut iliuusissatut ilaatinneqarnissaanik Naalakkersuisut kissaataata akuerineqarnissaanut tunngavissaqartoq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Tamatuma peqatigisaanik aningaasaqarnikkut, akileraartarnikkut aaqqissuussaanikkullu tunngavissatigut

atugassaritaasut kajumissaarutissallu paasinarsisinneqarnissaannik siunnersuuteqartup qitiusumik siunertarisaata aalajangiusimaneqarnissaa aammalu sulinermi Kalaallit Nunaanni pissutsit malillugit najugassittarnermut inuussutissarsiutinillu ineriartortitsinermut pingaarutillit aallaavigineqarnissaat ataatsimiititaliamit pingaartinneqarpoq.

5. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

- Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Demokraatineersut, Inuit Ataqatigiinneersut Atassummeersullu siunnersuut itigartinneqassasoq inassutigaat.
- Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Demokraatit, Inuit Ataqatigiit, aamma Atassutip Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat akuerineqassasoq inassutigaat.

Ataatsimiititaliap taama oqaaseqaateqarluni isumaliutissiissummilu allassimasutut paasinnilluni siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Aqqalu C. Jerimiassen
Siulittaasoq

Pele Broberg
Siulittaasup tullia

Margrethe Thaarup Andersen

Hans-Erik Enoksen

Ane Hansen